

אלא מכאן שאין אומ' שירה אלא על היין. ומברך^{עב} בורא פרי הגפן ושותה ואינו^{עב} מברך לאחריו מפני שברכת המזון יפטרנו. ונהגו להטיל מכוס של ברכה לכוס של כל אחד ואחד. ולא^{עב} שהוא חובה כיון שאנו^{עב} סמוכים על כוס אחד ואחד כוסו בידו. ולא עוד אלא שיכולים להקדים ולשתות אחרי ששמעו הברכה אפילו קודם שישתה המברך, כדאמרינן בירושלמי בברכות^{עב}.

[כה] ולאחר שישתו כולם יטלו ויברכו על נטילת ידים מפני שהפסקת האגדה הוה היסח הדעת. והתלמוד (קטו ע"ב) שאמר הנוטל ידיו בטיבול ראשון צריך שיטול ידיו בטיבול שני, ולא חש להזכיר המוציא ואכילת מצה הקודמת לטיבול שני, כסדר המשנה (קיד ע"א) הביאו לפניו מצה וחזרת וכו', צריך לומר דאגב טיבול ראשון נקט טיבול שני. ושמע[ת] [אוןמרים]^{עב} משום שלא צריך כביצה להמוציא ואמרינן (סוכה כו ע"ב) וכשנתנו לו לרבי צדוק אוכל פחות מכביצה נטלו במפה ולא בירך אחריו. ולית[ת] [ה] כי מעיינת בה^{עב}. ותו דהא אכיל כשני זתים אחד של המוציא ואחד של אכילת מצה^{עב} וכביצה הוא שיעור שני זתים כדמשמע בפרק שלישי דמסכת כריתות. ואם^{פא} אינו יכול להכניס ביחד לתוך פיו שני זתים יאכל תחלה

ולא היא כיון וכו'. עו. אולי צ"ל שאין סמוכים על כוסו וכל אחד וכו'. או: שאין סמוכים על כוס אחד וכל אחד ואחד וכו'. [בכ"ל אולי ואוחז במקום ואחד]. ועי' כ"ז לעיל רס"י תקטו. עו. פ"ר ה"א והובא לעיל רס"י תקטו. עח. כ"כ הרוקח סי' רפג: ומברכין ענט"י מפני שצריך לטבל וכו' אבל על אכילת מצה שהוא יוצא בכזית א"צ נטילה דעל פחות מכביצה א"צ נטילה. וכ"כ במדרכי שתירץ מהר"ם. עט. אולי כונת רבינו ששיעור נטילה בכזית. ועיין כל הענין לעיל סס"י תקן. פ. מדברי רבינו מוכח שענין ב' זתים היה נוהג בזמן התלמוד [שהרי משום זה א"א לפרש הגמ' בדלא אכיל כביצה]. ולפי"ז אין אכילת ב' זתים משום ספק על מה חלה ברכת אכילת מצה וכדפירשו האחרונים [הביאם המ"ב סי' תעה סק"ט] והלקט יושר עמ' פג בריש דבריו, שהרי האמוראים לא נסתפקו בדבר, אלא חיוב ב"ז משום דגם ברכת המוציא בעיא כזית וכדהסיק הלק"י שם וכ"כ הב"ח לענין לכתחילה. פא. עד 'ויברך' כ"ה

שולחנות קיימא לן (קטו ע"ב) דכולהו נמי לפני מי שאומר ההגדה^{עב}.

[נב] ומוזג^{עב} כוס שני וכן הבן שואל מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות. ואם אינו יודע הבן לשאול אשתו שואלתו או הוא שואל לעצמו. ולכך נהגו שאין אדם קורא לבדו האגדה וקורא תינוק (אלא) [אליו] כדי שישאל לו, וגם מפני שיאמר להם הודו לד' כי טוב כי לעולם חסדו^{עב}. ובמדרש שוחר טוב (ק"ג ג) כתוב אחד אומר לשנים הודו. ואשתו וגם התינוק הרי שלשה^{עב}.

[נג] ואומר כל האגדה ולפיכך והלל עד ברוך אתה י' גאל ישראל. שמצינו^{עב} שאמרו אבותינו כשיצאו ממצרים שירה על אכילת הפסח שנאמר (ישעיה ל כט) השיר יהיה לכם כליל התקדש חג. ומדרש אגדה^{עב} בא הכתוב ללמד על מפלת פרעה ועל מפלתו של סנחריב שצריך לומר שירה, שהיה מפלתם בלילה אחת.

[כד] ונהגו^{עב} כל אחד ואחד להגביה כוסו בידו משום חיוב מצוה. כדאמרינן (ברכות נא ע"א) רב חסדא מעטר ליה בנטלי, ויש מפרשים שהיו מגביהין אותו בידיהם^{עב} ויש מפרשים בענין אחר^{עב}. ואין^{עב} אומרים שירה אלא על היין שנאמר (שופטים ט ג) ותאמר להם הגפן וגו', אם אנשים משמח אלהים במה משמח

הלשון 'וזהו לנו' (שנשתבש במהדו"ק) וניכר שמקור אחד לרברבים. פג. וכ"פ הרי"ף שם וש"פ. פד. קטו ע"א. [והלשון 'זכן' גם לעיל סי' קסח והיא כגירסת רש"י בשם ר"י בר יקר ברשב"ם שם]. פה. וכ"ה במחז"ו עמ' רפד וס' האורה עמ' קפג וסדרש"י עמ' קפח. (רא"א). פי. עיין טוב"י סס"י תעט. פז. כ"ה במחז"ו וס' האורה וסדרש"י שם (רא"א). פח. מדרש תהלים מזמור א אות כ (רא"א). סט. עי' ספרי דבי רש"י הנ"ל וכ"ה בטור סי' תעג ונהגין באשכנז וכו' והכי איתא במדרש שו"ט. ולפנינו בשו"ט ליתא (רא"א). ע. וכו' שפירש המרדכי פ"ז דברכות ר' קצב נטילת ידים ע"ש שמגביהם עשה"כ וינטלם וינשאים. עא. עי' לעיל סי' קלט וטור סי' קפג ועוד. עב. ברכות לה ע"א לענין שיר של קרבן במקדש. ולמדו מזה הראשונים לענין כוס של ברכה. עי' שאלתות סי' נד ומחז"ו עמ' פד ועוד. עג. דעת רבינו שמברכין על כל כוס וכוס כד' הרי"ף והגאונים הובאה בטור רס"י תעד. עד. עיין לעיל סעיף ט. עה. בכ"ל: